

Diputació
Barcelona

Observatori de l'educació local

Anuari 2022

L'Anuari de l'Observatori de l'educació local té com a objectiu oferir una mirada sobre l'estat i l'evolució de l'educació des de la perspectiva municipal, els principals reptes als quals ha de fer front el nostre sistema educatiu i les estratègies desenvolupades des del món local.

La present edició inclou articles de reflexió i l'anàlisi en àmbits com els futurs de l'educació un cop superada la pandèmia, els nous paradigmes de l'aprenentatge, un balanç del Pacte contra la segregació escolar a Catalunya, la mirada de gènere en la lluita contra l'abandonament escolar prematur o les característiques de la nova llei de la formació professional.

Col·lecció **Eines**
Sèrie Educació **12**

Escoles municipals en xarxa: reforçar les escoles municipals i millorar la prestació de serveis educatius des del treball transversal

SARA PASCUAL

Gerència de Serveis d'Educació, Diputació de Barcelona

La Xarxa d'escoles municipals, impulsada per la Diputació de Barcelona, neix el 2015 amb la creació de la Xarxa d'escoles municipals de persones adultes (2015). Després, en el 2017 es constitueix la Xarxa d'escoles municipals d'educació especial i la Xarxa d'escoles municipals de música i arts. Finalment, el 2019, es crea la Xarxa d'escoles bressol municipals.

Les 389 escoles i els 185 municipis que formen part de les quatre xarxes representen l'esforç realitzat pels ens locals per millorar les oportunitats educatives i contribuir, des del territori, als processos educatius de les persones ja des dels inicis de la vida, en la diversitat de capacitats, al llarg de totes les etapes i facilitant l'accés de tothom a les disciplines artístiques.

La Xarxa d'escoles municipals (XEM) té com a objectiu reforçar la tasca que desenvolupen les escoles municipals i contribuir a la millora dels serveis educatius actuant transversalment.

Al llarg d'aquest article farem un breu recorregut per explicar els objectius de la xarxa, les línies principals d'actuació, quins són els resultats obtinguts i quina és la projecció futura que se'n fa en cada cas.

Recorregut històric

El món local ha estat sempre capdavanter en les polítiques educatives. Els ajuntaments han posat en el centre del debat educatiu conceptes clau com són els de proximitat, diversitat, equitat, treball amb i per a tota la comunitat, etc. No és només una pràctica discursiva, i les escoles municipals en són un clar exemple.

Les 589 escoles de titularitat municipal (sense comptar-hi la ciutat de Barcelona), de la província de Barcelona, evidencien que hi hagut una aposta clara i evident des de molts ajuntaments per acompanyar els processos educatius allà on altres institucions no han arribat. Un esforç sovint titànic per no deixar ningú enrere que ha comptat des de l'inici amb el suport de l'Àrea d'Educació, Esports i Joventut de la Diputació de Barcelona.

Treballar en el municipi, des de la proximitat, permet adaptar el servei a les necessitats educatives de la ciutadania. És l'ideal a què ha d'aspirar un sistema educatiu que vulgui garantir l'equitat i la igualtat real d'oportunitats per a tota la població. És una fita ambiciosa que les escoles municipals compleixen. Les escoles municipals són qualitat, innovació, millora contínua i equitat. A més, compten amb el reconeixement social de la ciutadania, que confia plenament en aquest model —les escoles bressol municipals en són un bon exemple—. Tant les persones usuàries com la resta de la comunitat saben que en aquests centres hi trobaran professionals excel·lents i projectes educatius centrats en les necessitats de cada persona, dels 0 als 99 anys.

L'Àrea d'Educació, Esports i Joventut de la Diputació de Barcelona va palesar la necessitat de compartir tots els coneixements i les experiències que es generaven en cada territori particular. Alhora, es recollia la demanda de trobar espais compartits on posar en comú els reptes i les inquietuds amb relació al model d'escola municipal.

Calia, doncs, fer un pas més en la consolidació del sistema educatiu dels municipis, i aquest pas s'havia de fer per la connexió entre territoris tot facilitant espais de generació de coneixement, d'intercanvi d'experiències i de suport entre professionals. Era necessària la connexió supramunicipal. Amb aquesta finalitat, i amb el suport dels professionals de l'educació municipal de la província, la Gerència de Serveis d'Educació de la Diputació de Barcelona va impulsar la creació de les xarxes municipals.

Des de la seva creació, la Xarxa d'escoles municipals ha comptat amb un ampli suport. A través d'una metodologia de treball participativa es va establir la finalitat de les xarxes: reforçar les escoles municipals de la província de Barcelona i contribuir a millorar-ne la sostenibilitat i la qualitat en la prestació del servei, així com per compartir l'estratègia, el coneixement i les experiències en cadascun dels seus àmbits.

L'adhesió a la Xarxa d'escoles municipals aporta als municipis i escoles que s'hi han adherit:

1. **Visibilitat.** La Xarxa és un altaveu que permet donar visibilitat a l'alta qualitat dels projectes educatius dels municipis i les escoles municipals adherides.
2. **Aprenentatge continu.** Intercanvi d'experiències entre els membres de la Xarxa, aprenentatge en la construcció col·lectiva d'eines i recursos, en la interlocució amb els experts, en espais formals i informals, etc.
3. **Impuls a la innovació i la millora contínua.** Generem conjuntament nous coneixements i eines per seguir actuant com a municipis i escoles de referència.
4. **Suport emocional** a tots i totes les professionals que troben en la Xarxa un acompanyament per compartir idees, suggeriments i dubtes.
5. **Impacte positiu en la ciutadania.** L'aprenentatge mutu, el reconeixement de la tasca que es fa, la innovació i millora contínua i el suport emocional reverteix directament en l'augment de la qualitat dels serveis a què pot accedir la ciutadania.

Organització i funcionament

A les xarxes, hi participen càrrecs electes, tècnics municipals, equips directius i personal docent. Per participar en alguna, els ajuntaments han de fer els tràmits per formalitzar l'adhesió. Des del moment que arriba la sol·licitud d'adhesió a la Secretaria Tècnica de les xarxes, el municipi i els equips educatius de les escoles municipals ja poden participar en les activitats programades de la xarxa on s'han adherit.

- 1** Descarrega't el protocol general per a l'adhesió
- 2** Descarrega't el model de sol·licitud
- 3** Tramita ambdós documents per la seva aprovació en plenari
- 4** Presenta els documents aprovats a la Seu electrònica

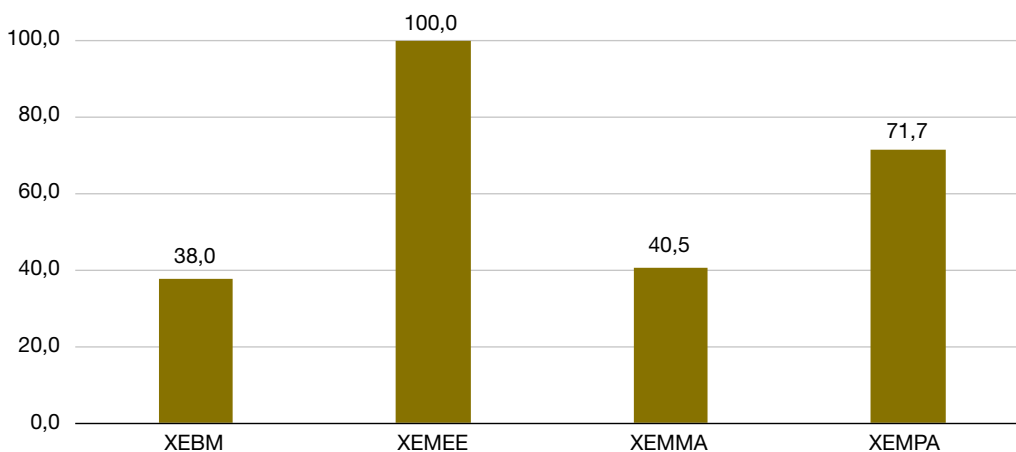
En aquests moments, el nombre total de municipis i escoles per xarxa és el següent:

ESCOLES BRESSOL	EDUCACIÓ ESPECIAL	MÚSICA ARTS	PERSONES ADULTES
91 municipis 283 escoles	6 municipis 9 escoles	45 municipis 55 escoles	43 municipis 43 escoles

Un tret compartit per tots els centres és que tant el nombre d'adhesions com la participació dels membres creix any rere any. Tant els ens locals com les escoles municipals valoren molt positivament la pertinença a la xarxa i tot el que els aporta.

En relació al nombre total de potencials participants, el darrer any, el percentatge de municipis adherits a cadascuna de les xarxes s'ha incrementat, excepte a la d'escoles municipals d'educació especial, atès que ja hi participaven el 100 % dels centres.

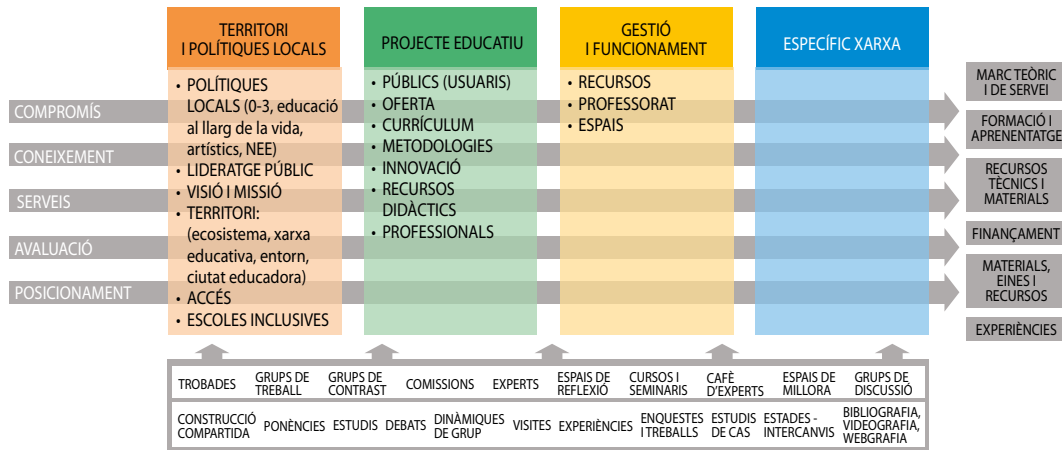
% de municipis adherits sobre el total

L'activitat de les xarxes es desplega principalment a partir de jornades i grups i sessions de treball.

- ▶ Compartim coneixement, experiències i recursos amb altres municipis.
- ▶ Aportem expertesa en la generació de marcs teòrics.

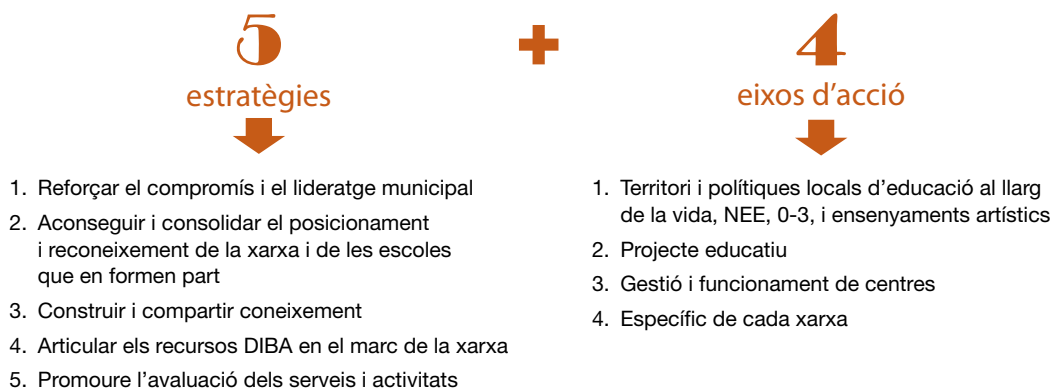
- ▶ Desenvolupem eines per implementar-los.
- ▶ Organitzem sessions de treball amb l'assessorament de persones expertes.
- ▶ Realitzem estudis i eines a l'abast de les escoles dels municipis.

Les activitats programades estan dissenyades per donar resposta al que s'ha establert en el pla d'actuació de cada xarxa. La secretaria tècnica recull propostes, demandes, inquietuds, peticions, etc. que els membres de la xarxa hi fan arribar, bé des dels diferents espais de treball i trobades o bé a través del correu electrònic. A finals de cada any, es fa una anàlisi de tota la informació recollida, es detecten les noves necessitats i s'estableixen les prioritats. El resultat d'aquest treball és l'elaboració dels plans de treball que orienten la feina i les accions de les quatre xarxes per aquell any.

Els plans de treball que en resulten s'articulen a partir d'accions organitzades al voltant d'unes estratègies globals compartides entre totes les xarxes, i uns àmbits o eixos específics de treball adaptats a la singularitat de cada xarxa:

Després, es presenta la proposta en les trobades plenàries de cada Xarxa i s'aprova.

La creació, el 2021, de la nova **web de la Xarxa d'Escoles Municipals** ha permès centralitzar tota la informació, i alhora ha donat resposta a la necessitat de disposar d'un espai web on projectar, identificar i reconèixer cadascuna de les xarxes.

Principals resultats i productes

Els diferents espais de les xarxes —trobades, grups de treball, espais compartits específics per a petits municipis o només per a les direccions dels centres, etc.— permeten poder crear i compartir coneixement i intercanviar experiències. La reflexió, el debat i els diàlegs al voltant del model de gestió i les pràctiques pedagògiques que les diferents tipologies de trobades i espais afavoreixen, estructuren les prioritats de cada xarxa en relació amb els objectius.

Trobades presencials	2 trobades	7 trobades	15 trobades	12 trobades
Trobades virtuals	7 trobades	6 trobades	24 trobades	7 trobades
Participants	353 inscripcions	183 inscripcions	753 inscripcions	408 inscripcions
Municipis participants	71 municipis	6 municipis	120 municipis	45 municipis

Xarxa EBM

La publicació *Guia de coeducació a les escoles bressol municipals* s'ha elaborat per oferir orientacions i eines sobre com incorporar la coeducació a les escoles bressol municipals, amb l'objectiu de contribuir a sensibilitzar i incorporar aquesta dimensió en el dia a dia dels centres. Es tracta d'una iniciativa que s'ha desenvolupat en el marc de la XEBM i en concret en la línia de la inclusió i l'equitat.

Col·lecció Breusenxarxa, que pretén compartir idees clau, recursos, estratègies i pràctiques en matèria educativa i contribuir a generar coneixement en l'àmbit de les #XarxesEscolesMunicipals i l'ecosistema educatiu local:

- ▶ 1#BREUSENXARXA. Recull materials relacionats amb coeducació.

Línies de treball en marxa i accions previstes:

- ▶ Trobades i espais de reflexió al voltant del model d'escola bressol i la seva contribució a l'èxit educatiu.

- ▶ Espai de reflexió amb els petits municipis per compartir models d'escolarització en l'etapa 0 a 3 anys.
- ▶ Inici del Grup de treball d'atenció als infants amb necessitats educatives de suport específic.
- ▶ Línies de continuïtat del Grup de treball de coeducació.
- ▶ Document resultant del Grup de treball d'atenció als infants amb necessitats educatives de suport específic.
- ▶ Celebració de la Trobada plenària de la xarxa.
- ▶ Publicació dels resultats del Panel 2021 de les escoles bressol municipals.
- ▶ Cercles de comparació intermunicipal de les escoles bressol municipals.
- ▶ Comissió de formació.

Xarxa EMMA

Publicació *Protocol per a la detecció, actuació i prevenció de l'abús sexual i l'assetjament a les escoles municipals de música, dansa i centres de les arts*, document marc sobre el paper de les escoles de música, dansa i centres de les arts en la detecció, prevenció i actuació de l'abús sexual i l'assetjament. Impulsat per l'Àrea d'Educació, Esports i Joventut en el marc de la Xarxa d'escoles municipals de música i arts, amb la col·laboració de l'Associació Catalana d'Escoles de Música i l'Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social. Els documents que complementen aquest protocol són: *Pautes per a l'elaboració* d'un protocol i el *model de flyer*, elaborats ambdós productes per fer difusió del protocol adaptable a cada escola, la *Guia per a la comunitat educativa* i els *vídeos de la jornada de presentació del document marc*.

Document *Una visió interdisciplinària de l'educació i la pràctica artística*, un relat que aposta clarament per articular uns centres de les arts pensats en benefici d'unes pràctiques i uns contextos artístics interdisciplinaris i centrats en les persones i en la comunitat. Aquest document ha estat elaborat pel Grup de treball Centres Integrals de les Arts de la Xarxa d'Escoles Municipals de Música, Dansa i Centres de les Arts. Disponible també *en castellà*.

Publicació *Marc per a la millora i la innovació a les escoles municipals de música i arts*. Elaborat per Boris Mir, professor d'educació secundària expert en aprenentatge i en transformació educativa, en col·laboració amb Ruben Bes, Joan Fargas i Jordi Soler, professors de l'Escola Superior de Música de Catalunya, i el Grup de millora contínua de la Xarxa d'escoles municipals de música i arts. Actualment s'ha incorporat a aquesta publicació un nou document que incorpora exemples de pràctiques per a la millora i la innovació a les escoles municipals de música i arts.

Línies de treball en marxa i accions previstes:

- ▶ Trobada d'inici de curs
- ▶ Publicació dels resultats del Panel 2021

- ▶ Impuls de l'Espai COMPARTIM entre equips directius
- ▶ Grups de treball: pràctiques artístiques interdisciplinàries, millora i innovació...
- ▶ Línia de treball d'inclusió i diversitat
- ▶ Línia de treball de prevenció de les violències i l'assetjament a les EMMA
- ▶ Celebració de la Trobada plenària de la Xarxa
- ▶ Comissió de formació

Xarxa EMPA

Document «Eines de detecció de necessitats formatives de les persones adultes», un recurs elaborat per la Xarxa EMPA per facilitar la detecció de necessitats formatives de la població adulta, contrastar amb l'oferta existent i detectar les que no queden cobertes. Aquests recursos permeten recollir informació qualitativa i quantitativa, són d'ús presencial i en línia i n'hi ha d'aplicació individual i grupal.

Publicació *Deu elements guia per a la definició d'un model d'escola municipal de persones adultes a la província de Barcelona*, que pretén ajudar els equips dels centres a definir i ajustar el model de centre d'acord amb les seves característiques i circumstàncies. Es concreta en deu elements de síntesi que permeten caracteritzar i definir un model d'EMPA. El document ha estat elaborat per Màrius Martínez Muñoz, amb la participació de les escoles de la Xarxa EMPA.

Col·lecció Breusenxarxa, que pretén compartir idees clau, recursos, estratègies i pràctiques en matèria educativa i contribuir a generar coneixement en l'àmbit de les #XarxesEscolesMunicipals i l'ecosistema educatiu local:

- ▶ 1#BREUSENXARXA. **Recull experiències campanya de matriculació**
- ▶ 2#BREUSENXARXA. **Protecció de dades i Seguretat. 6 tips per tenir presents a les EMPA**

Línies de treball en marxa i accions previstes:

- ▶ Publicació dels resultats del Panel 2021 de les escoles municipals de persones adultes.
- ▶ Impuls de l'espai COMPARTIM entre equips directius.
- ▶ Anàlisi del recull d'experiències d'inclusió: incorporació d'experiències a l'Observatori i possible exemplar de Breusenxarxa.
- ▶ Inici del Grup de treball d'inclusió a les EMPA.

- ▶ Document resultant de l'Espai de reflexió del rol docent i inici de les accions prioritzades.
- ▶ Celebració de la Trobada plenària de la xarxa.
- ▶ Comissió de formació.

Xarxa EMEE

Línies de treball en marxa i accions previstes:

- ▶ Trobades i espais de reflexió sobre el model d'atenció a la diversitat de les escoles municipals d'educació especial (EMEE).
- ▶ Espai COMPARTIM entre tècnics municipals i directors d'escoles per la millora de la gestió de les escoles d'educació especial.
- ▶ Publicació dels resultats del Panel 2022 de les escoles municipals d'educació especial.
- ▶ Celebració de la Trobada plenària de la xarxa.
- ▶ Comissió de formació.